

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Binnenlandse Veiligheidsdienst

Aan : Deelnemers CVIN+
Van : BVD

Betreft : Evaluatie gebeurtenissen in voormalig
Joegoslavië (punt 4 van de agenda CVIN+
vergadering d.d. 11 mei 1993).

Ten behoeve van de CVIN+ vergadering beveel ik aan
van bijgaand rapport met name kennis te nemen van
de 'Samenvatting' (pagina 3 en 4) en van de Bijlage
'Aanbevelingen gedaan tijdens de separatisme-
conferentie d.d. 21 april 1993 (pagina 34).

DUPLIKAAT

CVIN+ bijdrage
JOEGOSLAVIE

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	3
BIJLAGEN	5
INLEIDING	6
JOEGOSLAVEN IN NEDERLAND	7
Algemeen	7
ETNISCHE UITSPLITSING	8
Slovenen	8
Kroaten	8
Serviërs	9
Bosnische Moslims	10
Kosovaren	12
Macedoniërs	13
TROO	14
CRIMINALITEIT	15
NEDERLANDSE DEELNAME AAN EEN MILITAIRE INGREEP	16
DE TOESTAND IN HET VOORMALIGE JOEGOSLAVIË	18
.	18
Groot-Servië	18
Servië	18
Vlucht voorwaarts	19
Embargo	20
Etnische zuiveringen	20
Bosnië & Hercegovina	20
Kroatië	21
Slovenië	22
Macedonië	22
GEOSTRATEGISCHE GEVOLGEN	22
OORLOGSDREIGING	22
Kosovo	23
Macedonië	23
De internationale gemeenschap	24
De rol van Turkije	25
De rol van Rusland	25
De rol van de islamitische wereld	25
Vluchtelingen	26
Bijzondere aspecten	26

AANBEVELINGEN, GEDAAN TIJDENS DE SEPARATISMECONFERENTIE
D.D. 21 APRIL 1993 34

2182138-08

SAMENVATTING

In een periode waarin de Nederlandse overheid zowel op korte termijn als op (middel-)lange termijn te maken heeft met het afhandelen van de effecten van de Joegoslavische burgeroorlog (te denken valt aan het afwickelen van de TROO, een inzet van Nederlandse militairen bij een interventie in voormalig Joegoslavië en een mogelijk in Den Haag te houden Oorlogstribunaal Joegoslavië) is het goed de actuele stand van zaken eens te beschouwen.

Een voorzichtige schatting leert, dat het aantal Joegoslaven in Nederland in drie jaar tijd is verdubbeld naar ongeveer 80.000. Slechts een beperkt aantal hiervan is geregistreerd.

Van een registratie van deze relatief grote groep vreemdelingen op etnische dan wel religieuze basis is nagenoeg geen sprake. Voorzichtig kan gesteld worden, dat -qua getalssterkte- de volgorde van de etnische groepen de volgende is:

Bosnische Moslims, Kroaten, Serviërs, Kosovaren, anderen. Het niet op etnische basis registreren van de vluchtelingen houdt ook in, dat de groepen niet gescheiden kunnen worden gehuisvest. Omdat het groepen betreft met conflicterende meningen ten opzichte van elkaar, is het niet verwonderlijk dat binnen de opvangcentra conflicten zijn ontstaan en nog zullen ontstaan.

De instroom van vluchtelingen heeft de spanningen binnen de bestaande voormalig Joegoslavische gemeenschappen, die toch al hoog waren, nog verder opgevoerd. Opvallend is, dat de oudere generatie in staat blijkt de status quo te handhaven. Het zijn met name schoolgaande jongeren die heftiger reageren op persberichten en de emotionele verhalen van ontheemden. Dat op termijn de oudere generaties hierin worden meegezogen valt geenszins uit te sluiten.

Organisaties als MERHAMET in Rotterdam, die zich uiterlijk humanitair bezighouden met het ontheemdenprobleem, blijken vaak een dubbele bodem te bezitten. MERHAMET onderhoudt goede contacten met de militaire leiding van de Bosnische Moslims en blijkt in staat te zijn op verzoek diverse -ook militaire- waren aan hen te leveren.

Tot nu toe is van (interetnische) geweldstoepassing op grote schaal nog geen sprake is geweest in Nederland, maar de kans daarop goeit.

De actieve deelname van het Nederlandse leger aan een interventiemacht zal een katalyserende werking hebben. Zo'n interventie betekent in de ogen van de ex-Joegoslaven een politieke

stellingname, tegen welke etnische groep de handelingen ook gericht zullen zijn. Met name de Serviërs hebben meerdere malen laten weten tot vergeldingsacties over te zullen gaan, wanneer zij aangevallen worden op eigen terrein. Dat men hiertoe, ook in het buitenland, over de mogelijkheden beschikt staat vast. Op dit moment ziet het ernaar uit, dat de eerste terroristische activiteiten, waarvan westerse doelen of personen het slachtoffer zullen worden, in eerste instantie zullen plaatsvinden in Servië zelf.

Pas in een later stadium, en bij directe aanleidingen daartoe, zullen terroristische activiteiten buiten Joegoslavië te verwachten zijn. Doelwitten in dat geval moeten gezocht worden in de sfeer van Nederlandse overheidsinstellingen, militaire objecten en vertegenwoordigingen van andere landen, die actief zijn in de interventiemacht, op ons grondgebied.

Het zal moeilijk zijn dergelijke activiteiten te onderkennen: veelal zal het om particuliere initiatieven gaan (eenmansacties). Dat vanuit Servië echter ook aangestuurde activiteiten tot de mogelijkheden behoren blijkt uit de zeer goede banden die bestaan tussen de Servische politiek en de Joegoslavische georganiseerde criminaliteit in ons land. Figuren als beschikken over contacten met in Nederland verblijvende criminelen van Joegoslavische origine. Deze banden kunnen naast financieel gewin ook worden benut voor het uitvoeren van terroristische aanslagen in en buiten Joegoslavië.

In de bijlagen wordt een en ander nader beschreven.

Naast de criminele activiteiten treft U in de bijlagen een scala aan onderwerpen: de laatste stand van zaken betreffende de Joegoslavische gemeenschap in Nederland, de TROO, Nederlandse deelname aan een militaire interventie in Joegoslavië, de toestand in voormalig Joegoslavië zelf,

de samenwerkingsverbanden tussen de BVD en verschillende overheidsinstanties en een weergave van de beleidsvoorstellen, zoals die gedaan zijn tijdens de Separatismeconferentie van 21 april 1993.

Momenteel wordt gewerkt aan de uitvoering van deze voorstellen.

BIJLAGEN

DUPLIKAAT

INLEIDING

Ondanks schijnbaar gunstig verlopende diplomatieke inspanningen om een einde te maken aan de Joegoslavische crisis worden niet alleen de uit het voormalige Joegoslavië ontstane republieken, maar ook verschillende andere Europese landen nog dagelijks geconfronteerd met de gevolgen van de heersende burgeroorlog: politieke en humanitaire, mogelijk ook militaire inspanningen enerzijds, opvang van ontheemden buiten Joegoslavië en het garanderen van hun grondrechten anderzijds.

Dat het allemaal niet zo oppervlakkig is als het lijkt blijkt wel, wanneer de neveneffecten van alle inspanningen bezien worden: kansen op terroristische activiteiten, een toename van de criminaliteit en bemoeienis van andere naties met in ons land verblijvende vreemdelingen. De sterke gelaagdheid van de Joegoslavische problematiek wordt ook in de Joegoslavische diaspora aangetroffen.

De ontwikkelingen in ex-Joegoslavië kunnen mogelijk op termijn gunstig verlopen in die zin, dat een einde komt aan het bloedvergieten op de Balkan. De oorlog heeft echter wel een stevige basis gelegd voor heftige politieke en etno-religieuze verschillen, die nog tot in lengte van jaren zullen doorwerken. Vergelijkingen met Noord-Ierland en het Midden-Oosten, waar terrorisme aan de orde van de dag is, zijn snel getrokken. Landen, die tegen wil en dank groepen ex-Joegoslaven blijvend huisvesten wegens gebrek aan alternatieven, zullen nog lang met deze problematiek te maken krijgen. Nederland is zo'n land.

In dit stuk wordt de actuele situatie in de verschillende gemeenschappen van Joegoslavische origine in Nederland weergegeven, waarbij aandacht wordt besteed aan etnische tegenstellingen, TROO, ontwikkelingen op het gebied van de combinatie criminaliteit en politiek en effecten van de Nederlandse inspanningen in de Joegoslavische kwestie.

In de bijlagen wordt aandacht besteed aan de situatie in het voormalige Joegoslavië van dit moment,
en de bestaande en gewenste samenwerkingsverbanden tussen de BVD en andere overheidsdiensten.

's-Gravenhage
29 april 1993

JOEGOSLAVEN IN NEDERLAND

Algemeen

Een feitelijke inschatting van het aantal (ex-)Joegoslaven in Nederland valt moeilijk te geven. Er wordt rekening mee gehouden dat in de achter ons liggende drie jaar een verdubbeling van het aantal is opgetreden tot ca. 80.000.

Een factor die de vaststelling van het juiste aantal bemoeilijkt is de aanwezigheid van grote aantallen oorlogsvluchtelingen, die bij familie of vrienden verblijven en zich niet als vluchteling hebben aangemeld.

Een exacte uitsplitsing op etnische basis kan niet worden gegeven: de Wet Persoonsregistratie laat een dergelijke registratie niet toe. Toch kan in het algemeen gesteld worden dat de belangrijkste groepen (qua aantallen) de Bosnische Moslims, Kroaten en Kosovaren zijn.

De spanningen in en tussen de Joegoslavische gemeenschappen, die al hoog waren, blijken in stijgende mate toe te nemen. Opvallend is, dat waar de oudere generaties pogen de status quo te handhaven, juist de jongere generaties in toenemende mate agressie tentoon spreiden. Berichtgeving in de pers en het binnenstromen van nieuwe ontheemden (geschat op ca. 100 per dag) zijn hier debet aan.

Tot grootschalig gebruik van geweld is het tot op heden niet gekomen. De verwachting is echter wel, dat dit elk moment zou kunnen plaatsvinden. De toenemende berichten over een militair ingrijpen in Joegoslavië, de besluiteloosheid van de internationale gemeenschap en de opgelegde sancties (en het naleven daarvan) kunnen met name voor Serviërs en Bosnische Moslims aanleiding vormen om tot acties over te gaan.

De voormalig Joegoslaven zijn zich sterker aan het organiseren in politieke, religieuze, culturele en criminele organisaties. Met name op het politieke en religieuze vlak is duidelijk geworden dat de ontheemden een doelgroep van deze organisaties vormen.

Er bestaat groot risico dat middels deze belangstelling van buitenlandse, al dan niet politieke organisaties, inbreuk wordt gemaakt op de grondrechten van de hier ten lande verblijvende, kwetsbare groep vreemdelingen.

De situatie betreffende de ex-Joegoslaven in Nederland is identiek aan de situatie in de ons omringende landen. Procentueel komen in onze buurlanden nagenoeg dezelfde aantallen ontheemden voor. De open grenzen binnen Europa zorgen echter voor een bijkomend probleem: migraties binnen Europa kunnen niet of nauwelijks geregistreerd worden. Indien een van de Europese staten een afwijkende opstelling gaat innemen ten aanzien van de afhandeling van het vluchtelingenprobleem (vergelijk de situatie in de DDR inzake het terugsturen van Roemenen), zou dit een aanzienlijke toename van het aantal ex-Joegoslavische vluchtelingen in Nederland tot gevolg kunnen hebben.

ETNISCHE UITSPLITSING

Een uitsplitsing van de aantallen ex-Joegoslaven in nader gedefinieerde groepen is een schier onmogelijke taak. Grote groepen, als Serviërs en Kroaten, zijn makkelijk te categoriseren. De bevolking van Bosnië & Hercegovina, een ook die van Macedonië, waar groepen voorkomen uit alle streken van het voormalige Joegoslavië, laat zich niet zo makkelijk in een hokje plaatsen. Godsdienst, politieke overtuiging, taalgebruik, geboorteplaats en al dan niet een gemengd huwelijk van ouders (Kroaat x Servier, Moslim x Kosovaar e.d.) werpen niet alleen hier problemen op; ook in het voormalige Joegoslavië zelf bestaat geen eensluidende definitie voor het toekennen van een etno-religieuze identiteit aan personen en/of groepen.

In deze beschouwing wordt de etnische vaststelling gemaakt aan de hand van het (nieuwe) land van herkomst, met dien verstande, dat in het geval van de bewoners van Bosnië & Hercegovina met name de Moslim-groepering wordt genoemd.

Slovenen

De kleine groep Slovenen in Nederland, voornamelijk in Zuid-Limburg gesitueerd, levert geen problemen op. Een van de zorgwekkende ontwikkelingen in Slovenie zelf, het oprukken van extreem rechts als factor op nationaal politiek vlak met connecties met groepen van dezelfde overtuiging in de directe buurlanden, heeft zich in Nederland nog niet gemanifesteerd.

Kroaten

Al enige tijd is bekend, dat de Kroaten in Nederland georganiseerd zijn in politieke, kerkelijke en culturele organisaties. Deze organisaties zijn qua aantal in het afgelopen half jaar niet gegroeid. Kroatië heeft inmiddels zijn diplomatieke vertegenwoordiging, werkzaam voor de gehele Benelux, gevestigd in Brussel. Ambassadeur heeft inmiddels ook in Nederland zijn geloofsbrieven aangeboden. De ambassade kan gezien worden als een steunpunt van de HDZ (Hrvatska Demokratska Zajednica), de regeringspartij van president Tudjman van Kroatië. Vermeld dient nog te worden,

dat de Kroatische gemeenschap in Nederland het nog immer als vreemd ervaart, dat in Nederland geen diplomatiek steunpunt van Kroatië gevestigd is/wordt, terwijl de aantallen Kroaten in ons land die in de rest van de Benelux overtreffen.

De activiteiten van Kroatische organisaties in Nederland zijn in het afgelopen half jaar betroffen voornamelijk humanitaire acties voor de vluchtelingen in Kroatië en het op enigerlei wijze leggen van contacten met de ontheemden van Kroatische origine binnen de TROO-regeling.

De gematigdheid binnen de Kroatische gemeenschap heeft mogelijk als achterliggende gedachte dat het op dit moment niet opportuun zou zijn aandacht op Kroatië te vestigen, nu dit land een relatieve rust kent en bezig is de banden met het Westen aan te knopen.

Afhankelijk van zowel politieke als militaire ontwikkelingen, binnen Kroatië en internationaal, kan de toestand vrijwel onmiddellijk doorslaan naar een hoge mate van spanning, zowel interetnisch als gericht tegen Europese objecten.

Toespelingen op de verrichtingen van Servische militairen, waarvan Kroatische en Moslim bevolking het slachtoffer zijn geworden, door jonge Serviërs aan het adres van Kroatische jongeren, zijn in een enkel geval al ontaard in vechtpartijen. Oudere generaties, die in het algemeen hun emoties vrij goed in bedwang hebben, zouden door dergelijke conflicten ook in ons land makkelijk in het uitvechten van deze vetes kunnen worden meegezogen. Kroatië heeft zich nog lang niet neergelegd bij de Servische veroveringen van delen van dat land. Een heropleven van de strijd tussen beide landen, al dan niet gecombineerd met een militaire ingreep door de internationale gemeenschap tegen Servië, zou ook buiten Joegoslavië de strijd tussen beide groepen kunnen doen ontvlammen.

Serviërs

Het aantal Serviërs in Nederland is in het afgelopen half jaar niet dramatisch toegenomen. De uit de oorlogsgebieden vluchtende Serviërs trekken voornamelijk naar romp-Joegoslavië of naar een van de directe buurlanden van het voormalige Joegoslavië. Toch bevinden zich enkele Bosnische Serviërs in de TROO. Het is een groep die zich om begrijpelijke redenen niet profileert. Hun aanwezigheid, of de mogelijkheid dat Bosnische Serviërs als ontheemden door de Nederlandse overheid worden toegelaten, is met name voor de Bosnische Moslims controversieel: zij worden in Nederland opnieuw geconfronteerd met de redenen waarom zij hun geboorteland ontvlucht zijn. In een enkel geval is het al voorgekomen dat Moslim slachtoffers van oorlogsmisdaden in ons land werden geconfronteerd met de plegers van die wredeheden.

De bekende Joegoslavische organisaties in Nederland (clubs en verenigingen) zijn als gevolg van etnische afscheidingen nu puur Servisch te noemen. Activiteiten van deze verenigingen

zijn voornamelijk humanitair van aard en kleinschalig. Ook de kerkelijke organisatie van de Serviërs, de Servisch Orthodoxe Stichting, is voornamelijk op humanitair terrein actief.

Op politiek terrein zijn de Servische organisaties in Nederland absoluut niet actief, mogelijk nog als gevolg van mededeling van de voormalig Joegoslavische ambassade bij monde van

dat politieke activiteiten van Joegoslaven door de Nederlandse wetgever verboden waren. Aanhangers van de oppositie-partij van Vuk Draskovic zijn er wel, maar zij profileren zich niet als zodanig.

De activiteiten van in Rotterdam zijn afgegleden van politiek naar crimineel: de bezielende leiding van de zijde van de Joegoslavische ambassade is met het vertrek van de heren

komen te vervallen en het vertrek van de voormalig voorzitter heeft, qua sturing, de nekslag aan de als actieve vereniging gegeven.

Meer over criminele activiteiten in het hoofdstuk "Criminaliteit".

De rol van de Joegoslavische ambassade in Nederland is, door het vertrek van Consul en Ambassadeeraad sterk gereduceerd. handelt slechts op laag niveau met de Nederlandse Overheid, aangezien hij de vertegenwoordiger is van een niet door Nederland erkend land. Het personeel van de Joegoslavische ambassade is -op een persoon na- uitsluitend Servisch van origine. Vanuit Belgrado opgelegde bezuinigingen resulteerden onlangs in het terugroepen van de enige Bosnier in het gezelschap ondanks zijn ancienniteit en arbeidscontract. Hoewel dit van de zijde van de ambassade sterk ontkend werd, ontstond toch het idee dat ook hier sprake was van "etnische zuivering". Het ligt in de lijn der verwachtingen dat verder bezuinigd zal worden op het personeelsbestand van de Joegoslavische ambassade h.t.l. en dat romp-Joegoslavië, in navolging van Kroatië en Bosnië & Hercegovina, over zal gaan tot de vestiging van een ambassade in Brussel, die verantwoordelijk zal zijn voor de hele Benelux.

Bosnische Moslims

Voor de komst van de ontheemden en andere oorlogsvluchtelingen uit Bosnië & Hercegovina deden de Joegoslavische Moslims nauwelijks van zich spreken in Nederland. Uit die periode bekend geworden Vereniging van Joegoslavische Islamieten in Rotterdam is een complexe organisatie ontstaan, bestaande uit de Vereniging van Bosnische Islamieten en de Culturele Vereniging van Bosnië & Hercegovina. Deze twee organisaties haalden een geestelijk verzorger naar Nederland, die de humanitaire organisatie MERHAMET in Nederland introduceerde. MERHAMET, een soennitisch fundamentalistische organisatie, heeft haar belangrijkste vertegenwoordigingen in Split, Sarajevo en Zagreb, is in

Duitsland, België en Luxemburg vertegenwoordigd en kent in Nederland, naast de hoofdzetel in Rotterdam, nevenvestigingen in Den Haag en Utrecht.

MERHAMET is erg actief in het begeleiden van de Moslim ontheemden die in Nederland in het kader van de TROO-regeling onderdak wordt geboden. Tijdens frequente bezoeken aan de verschillende opvangcentra in Nederland probeert vaste voet aan de grond te krijgen in die gemeenschappen, voornamelijk door het organiseren van gebedsdiensten en -ruimtes binnen de (T)OC's en het verzorgen van onderricht aan jeugdige vluchtelingen. Een andere humanitaire activiteit van MERHAMET is het verzorgen van zendingen hulpgoederen naar Bosnië & Hercegovina.

MERHAMET is ook op andere, minder voor de hand liggende fronten actief. Zo zijn transporten waargenomen, verzorgd door MERHAMET, van militaire uniformen. Deze werden verborgen onder een lading meel en verzonden als humanitaire steun. Vast is komen te staan dat deze zendingen echter militaire eindgebruikers kenden. Het verzenden van uniformen valt onder de VN-embargobepalingen. Echter, volgens de Wet op de Weercorpsen is een groen militair camouflagepak pas een uniform zodra er militaire onderscheidingstekenen op zijn aangebracht. Hierdoor was het onmogelijk iets tegen deze zendingen van MERHAMET te ondernemen.

(Opmerking: dat de Servische autoriteiten op een andere manier tegen de zendingen van Merhamet aan zullen kijken ligt voor de hand.)

Bekend is dat MERHAMET (ex-)militairen in haar personeelsbestand kent en dat ht haar alles aan gelegen directe en goede verbindingen te hebben met de Bosnische frontlinies.

Een andere militaire activiteit van MERHAMET behelst het (weer) recruteren van vrijwilligers (verblijvend in Nederland) voor de Bosnische strijdmachten. Deze vrijwilligers worden met raad en daad (ook financieel, middels paspoorten en tickets) door MERHAMET gesteund.

Nog twee activiteiten van MERHAMET zijn het vermelden waard:

- het naar Nederland halen van Bosniërs die niet direct onder de categorie "oorlogsvluchtelingen" of "ontheemden" te vangen zijn, maar die eerder economische redenen hebben om hun land (tijdelijk) te verlaten en
- het fungeren als steunpunt van de SDA (Stranka Demokratske Akcije), de politieke partij van president Alija Izetbegovic van Bosnië & Hercegovina.

MERHAMET heeft goede contacten met andere organisaties van Moslim-origine in Nederland: de Turkse Milli Görüs organisatie verleent -vooral financiële- steun aan MERHAMET (o.a. middels de zgn. "Zekat", de "vrijwillige" bijdrage tijdens de Ramadan). Ook bestaan betrekkingen met het Libisch Volksfront, met

SECRET

de Marokkaanse Islamitische groeperingen in Nederland, en met de Kroatische Katholieke Missie in Rotterdam o.l.v.

Deze laatste band is niet zozeer financieel als wel bedoeld voor overleg inzake de afwikkeling van gebeurtenissen in en om de opvangcentra.

Naast MERHAMET zijn nog twee andere organisaties bekend, die zich -uiterlijk- op humanitair terrein begeven, te weten de Stichting Bosnië & Hercegovina en de Stichting Hulp aan Bosnië & Hercegovina ("Open Uw hart")

De reeds genoemde SDA wordt voorlopig vanuit de Duitse afdeling van de SDA aangestuurd. In Duitsland is de SDA overgegaan tot het openen van een ambassade van Bosnië & Hercegovina. Dit is in Nederland (nog) niet gerealiseerd, mede omdat er een diplomatiek steunpunt van dat land voor de hele Benelux in België operationeel is. Vanuit Duitsland wordt overigens wel overwogen over te gaan tot het houden van consulaire dagen in Rotterdam. Omdat de Duitse vertegenwoordiging niet in Nederland geaccrediteerd is, is dit feitelijk onmogelijk. MERHAMET zal aan deze activiteit, zo deze ontplooid wordt, steun verlenen.

Kosovaren

Officieel is het aantal Kosovaren in Nederland niet sterk toegenomen na het instellen van de TROO. Toch zijn met de ontheemden van overwegens Moslim-origine uit Bosnië ook Kosovaren naar Nederland gekomen.

Cijfermateriaal is moeilijk te geven. Een volkstelling, georganiseerd door de LDK-Nederland, leerde begin 1992 dat er circa 3.300 Kosovaren in ons land zouden verblijven. Ervaring leert echter, dat Kosovaren zich zelden laten registreren en het is aannemelijk dat het aantal Kosovaren in Nederland aanzienlijk groter zal zijn dan de genoemde 3.300.

Gebleken is dat met name jonge mannelijke Kosovaren de wijk nemen naar het Westen om te ontsnappen aan de militaire dienstplicht in het Joegoslavische volksleger (J(N)A). Deze categorie mensen zal niet geneigd zijn zich te laten registreren.

Politiek gesproken is de Kosovaarse gemeenschap in Nederland verdeeld. De LDK, de politieke partij van de niet erkende president van Kosovo, Ibrahim RUGOVA, kent twee vertegenwoordigingen in Nederland (Amsterdam en Rotterdam). Enige coordinatie van de activiteiten van beide vestigingen ontbreekt en de verhoudingen tussen de leiders van beide organisaties, (A'dam) en (R'dam), zijn zodanig vertroebeld dat de sturing op de LDK-Nederland momenteel in feite plaatsvindt vanuit de LDK-Duitsland.

Onlangs werd in Nederland een nieuwe vereniging van Kosovaren opgericht, waarschijnlijk om ni u een goed functionerende tak van de LDK te vestigen.

Een van de meest opmerkelijke wapenfeiten van de LDK in het algemeen -en ook van de LDK-Nederland- is het instellen van "vluchtelingenbelasting". Van elke buiten Kosovo verblijvende Kosovaar wordt naar rato van zijn inkomen een "vrijwillige" bijdrage verwacht ter financiering van de LDK en het onafhankelijkheidsstreven van Kosovo. De bovengenoemde volkstelling heeft hier zeer waarschijnlijk mee te maken. Aangezien de vluchtelingenbelasting gekoppeld lijkt te zijn aan een sanctiesysteem, is het begrijpelijk dat de Kosovaren zo lang mogelijk pogen zich in de illegaliteit op te houden.

Vanuit diezelfde illegaliteit valt ook het best te opereren in crimineel opzicht

Macedoniërs

Evenals Bosnië & Hercegovina is Macedonië een replica van het voormalige Joegoslavië wat de samenstelling van de bevolking betreft. Nagenoeg alle bekende nationaliteiten en geloofsrichtingen zijn in de bevolking van Macedonische vertegenwoordigd. In Nederland worden de laatste maanden ook activiteiten in de Macedonische gemeenschap waargenomen. Zo bestaan er inmiddels vier Macedonische verenigingen in ons land, die kennelijk centraal worden aangestuurd. Hoewel geen van deze organisaties vooralsnog een vertegenwoordiging lijkt te zijn van een van de grotere Macedonische politieke partijen, de VMRO, doet de naamgeving van de Macedonische organisatie in

wel sterke banden met die organisatie vermoeden. Los van de Macedonische organisaties zijn wel activiteiten van de VMRO in Nederland waargenomen.

De VMRO is een organisatie die van oudsher niet schuwt om onoirbare middelen aan te wenden om haar doelstellingen te bereiken. Het uiteindelijke doel van de VMRO is het totstand brengen van een "Groot-Macedonie, waarin alle Macedoniërs zijn verenigd en waarin delen van Bulgarije en Griekenland zijn opgenomen. Dit doel kan hetzij langs politieke weg worden bereikt, hetzij gewapenderhand. De VMRO is de voornaamste tegenstrever van de Servische stroman GLIGOROV in de de Macedonische regering.

De VMRO heeft een vinger in de pap in alle geledingen van de Macedonische samenleving. Het is dus aannemelijk dat de Mace-

donische verenigingen in Nederland of dependances van de VMRO zijn, of uiteindelijk doelwitten van activiteiten van de VMRO zullen zijn c.q. worden.

Ook de VMRO probeert, net als de Kosovaren, een "vrijwillige" bijdrage van Macedoniërs in het buitenland te ontvangen. De manier waarop de Macedoniërs hiervoor benaderd worden komt op hen dreigend over. Zij stellen dat er zeker sancties zullen volgen op het niet betalen van de bijdrage, waarbij de achtergebleven familie wel eens het kind van de rekening zou kunnen zijn.

Wanneer het conflict in het voormalige Joegoslavië zich naar Maceonië zou verplaatsen, dan zou dit land niet alleen intern-verscheurd worden; het zou ook aanleiding kunnen zijn voor een grensoverschrijdend conflict, waarbij Albanië, Griekenland, Bulgarije en mogelijk ook Turkije betrokken zouden kunnen raken. Botsingen tussen vertegenwoordigers van die landen in den vreemde behoren zeker ook tot de mogelijkheden: uit Canada komen meldingen van zware botsingen tussen Macedoniërs en Grieken.

Momenteel wordt gepoogd de laatste ontwikkelingen in de Macedonische gemeenschap in Nederland in kaart te brengen. De etnische verdeeldheid van de bevolking van die republiek is een factor die een dergelijke studie bemoeilijkt, evenals de mogelijke betrokkenheid van andere, (NAVO-) landen in het Macedonische conflict.

TROO

Sinds het instellen van de TROO (=Tijdelijke Regeling Opvang Ontheemden), die niet exclusief voor ex-Joegoslaven bedoeld was maar er in de praktijk wel nagenoeg exclusief voor wordt gebruikt, registreerde het ministerie van WVC ruim 13.000 Joegoslavische ontheemden die in Nederland onderdak wordt geboden.

Het ministerie van Justitie tracht voor 31 december 1993 aan alle ontheemden hetzij een status toe te kennen hetzij hen een verblijfsvergunning voor Nederland te weigeren. In het geval van het toekennen van een status is er sprake van of een A-status, waarbij de ontheemden dezelfde rechten en

plichten krijgen als de Nederlandse burgers, of een Vergunning tot Verblijf.

Tot weigering wordt overgegaan wanneer de ontheemden tijdens hun verblijf in Nederland criminele antecedenten hebben opgelopen of het om andere redenen onwenselijk wordt geacht dat hen enige status wordt toegekend. Indien mogelijk zal een weigering onmiddellijk worden omgezet in een uitwijzing naar het land van herkomst.

Een aantal problemen valt direct te signaleren:

* Buiten de TROO verblijven -hoogstwaarschijnlijk vele- duizenden ex-Joegoslaven in Nederland die nu -nog- niet worden meegenomen in de procedure van het toekennen van verblijfsvergunningen. Onbekend is hoe deze groep in de toekomst zal gaan reageren.

* Nog dagelijks bereiken vluchtelingen uit het voormalige Joegoslavië ons land met een gemiddelde van ca. 100 per dag. Het uitbreken van nieuwe brandhaarden (Kosovo, Maceonië), het opnieuw uitbreken van vijandigheden tussen Kroatië en Servië of de onhoudbaarheid van de vluchtelingensituatie in de voormalig Joegoslavische republieken kan inhouden dat nieuwe stromen vluchtelingen in West-Europa een goed heenkomen gaan zoeken.

* Er is nog steeds geen eensluidend Europees beleid inzake de afhandeling van de vluchtelingenproblematiek. Wanneer zou blijken dat Nederland de gunstigste voorwaarden hiervoor schept, dan zou in ons land een "zinkput-effect" kunnen optreden. De in onze buurlanden verblijvende ontheemden worden door geen enkele controle geremd in een poging om van de hier geldende regelingen gebruik te komen maken.

* Het zal onmogelijk blijken in bepaalde gevallen afgewezen ontheemden (bijvoorbeeld wegens criminele antecedenten) terug te zenden naar het land van herkomst (wegens klemmende redenen van humanitaire aard). Dit zal het risico vergroten van criminele broeihaarden in AZC's of andere opvangcentra of een uitdijning van Joegoslavische criminele organisaties in Nederland. (Ook de bestaande beroepsprocedures tegen de uitwijzing kunnen het terugsturen van deze groep langdurig rekken).

CRIMINALITEIT

Uit de in 1992 en 1993 gepubliceerde "Brandhaard"-rapporten mocht al duidelijk blijken dat de (georganiseerde) Joegoslavische criminaliteit in Nederland een zorgwekkend verschijnsel is. Met name de verwevenheid van criminaliteit en politiek in de Joegoslavische sfeer blijkt gaandeweg duidelijker.

Een etnische uitsplitsing in de Joegoslavische criminaliteit valt niet duidelijk te maken. In het algemeen is het zo, dat

de Servische criminelen de boventoon voeren en in staat worden geacht terroristische activiteiten te ontplooiën. Dat criminelen van andere etnische origine ook actief zijn in Nederland blijkt wel uit gegevens over overnamegevechten in de grote steden op het gebied van prostitutie en drugs en uit het feit, dat in de opvangcentra geronseld wordt voor criminele activiteiten: gebleken is dat ontheemden uit TOC Roermond worden "ingehuurd" voor inbraken in Rotterdam e.o.

Een van de scenario's die in de voorgaande rapportage werd geschetst is, dat criminele elementen deel uitmaken van de nieuwe regeringen van de Balkanstaten.

Een toename van de criminaliteit onder de Joegoslaven in Nederland valt te bespeuren. Ook de Joegoslaven zelf, de ontheemden in de opvangcentra en de gevestigde gemeenschappen, geven aan dat de uitzichtloosheid van hun situatie aanleiding zou kunnen vormen voor intrede in het criminele circuit. De combinatie van criminaliteit en politiek en de mogelijkheden die hier liggen op het gebied van uitoefening van ongeoorloofde invloed op Nederlandse ingezetenen en -niet te vergeten- op het gebied van het terrorisme bieden een zorgwekkend toekomstperspectief.

NEDERLANDSE DEELNAME AAN EEN MILITAIRE INGREEP

Nederland kent al geruime tijd een actieve deelname aan de VN-"peace-keeping"-forces in voormalig Joegoslavië, voornamelijk actief in de communicatie-sfeer. Onlangs is aan deze militaire aanwezigheid een squadron F-16's toegevoegd, die samen met Amerikanen en Britten toezien op het naleven van het

vliegverbod boven Bosnië & Hercegovina.

Onder de voorwaarde dat alle betrokken partijen accoord gaan met het vredesplan van Vance en Owen voor Bosnië & Hercegovina, bestaat de mogelijkheid van een grootschalig militair ingrijpen in Joegoslavië. Hierbij zal door de USA het leeuwendeel van de troepen geleverd worden, terwijl ook Rusland, Groot-Brittannië en Frankrijk troepen zullen leveren. Het mandaat van de invasiemacht verandert dan van "peace-keeping" naar "peace-enforcing", hetgeen inhoudt dat ook daadwerkelijk gevochten zal worden indien dit nodig blijkt te zijn. Mocht tot een dergelijke stap worden overgegaan, dan zal ook Nederland gevraagd worden een bijdrage te leveren.

De risico's van een actieve bijdrage aan een "peace-enforcing" inzet zijn tweërlei: naast de zeer reële kans dat er (grote aantallen) slachtoffers vallen (ook aan de zijde van de interventiemacht) hebben verschillende partijen in het Joegoslavische conflict (met name de Serviërs) er geen geheim van gemaakt dat men hard terug zal slaan in die landen, die bij de interventie betrokken zijn/raken.

Voor Nederland houdt dit in, dat interetnisch geweld voor kan gaan komen naast dreigingen voor Nederlandse (overheids-)instellingen en symboolvestigingen van andere interveniërende landen in Nederland.

De voorlopige inschatting is, dat de eerste acties tegen westerse belangen zullen plaatsvinden in het voormalige Joegoslavië zelf. Dit neemt echter niet weg dat vrijwel alle partijen in het Joegoslavische conflict in Nederland over mankracht en infrastructuur beschikken om de geuite dreigingen in daden om te zetten. Voorlopig moet de kans dat dit daadwerkelijk gebeurt als laag worden ingeschat.

DE TOESTAND IN HET VOORMALIGE JOEGOSLAVIË

Groot-Servië

De afscheiding van de deelrepublieken Slovenië en Kroatië alsmede de mislukte pogingen van Belgrado de opstandige republieken met geweld tot terugkeer in het federale staatsverband te dwingen, boden de fel nationalistische president van Servië, Slobodan MILOSEVIC, de kans het aloude Servische ideaal van een "Groot-Servië" te realiseren. Met de verovering van meer dan een kwart van Kroatië en de bezetting van grote delen van Bosnië & Hercegovina door de Serviërs, lijken deze plannen nagenoeg verwezenlijkt te zijn. Uit tactische en politieke overweging vormen de door etnische Serviërs beheerste gebieden voorlopig zelf uitgeroepen, onafhankelijke republieken die er naar streven zich in de toekomst aan te sluiten bij het moederland Servië.

Officieel is Servië op geen enkele wijze betrokken bij de gevechten in Bosnië & Hercegovina. Het vredesplan van VN-bemiddelaars VANCE en OWEN doorkruist de totstandkoming van Groot-Servië. In de voorgestelde territoriale indeling van Bosnië & Hercegovina zouden er, onder meer, drie Servische provincies ontstaan die nauwelijks nog aan Servië grenzen. Daarnaast zouden de Serviërs ook nog een deel van hun gebied af moeten staan aan de Kroaten en aan de Moslims. Dit vredesplan is dan ook onaanvaardbaar, niet alleen voor de Bosnische Serviërs, maar voor bijna alle Serviërs. Geheel in overeenstemming hiermee verwierp op maandag 26 april jl. het zelfbenoemde parlement van de Bosnische Serviërs met algemene stemmen het vredesplan van de VN voor Bosnië & Hercegovina. Dit ondanks oproepen uit Belgrado aan het adres van de Bosnische Serviërs om akkoord te gaan met het vredesplan. Deze onverwachte geluiden uit Belgrado ten gunste van het behoud van de eenheidsstaat Bosnie-Herzegovina zijn niet geheel van eigenbelang gespeend. Klein-Joegoslavië (Servië en Montenegro) is het voornaamste slachtoffer van de verschepte sancties neerkomen op een zo goed als volledige isolering van het land. De gegeneerde oproep van Belgrado aan het adres van de Servische krijgsheren in Bosnië, wijst op een toenemende verdeeldheid in het Servische kamp. Montenegro, dat steeds meer spijt krijgt dat het tot de nieuwe Joegoslavische federatie trad, had zich al begin april van dit jaar voor het vredesplan VANCE-OWEN uitgesproken.

Servië

De sancties die de internationale gemeenschap Joegoslavië oplegt, kostten de vredespartij van de toenmalige premier PANIC de zege bij de verkiezingen van december 1992. De linkse nationalist, onder leiding van MILOSEVIC en die van rechts, aangevoerd door de inmiddels machtig geworden extremist SELJ, behaalden een ondubbelzinnige overwinning. Het ver-

schijnsel dat links en rechts in Servië samengaan is te verklaren uit het feit dat beide partijen hetzelfde doel nastreven, namelijk, de Servische belangen verdedigen en volharden in het verzet tegen de rest van de wereld.

Naast de duidelijke volksuitspraak ten gunste van MILOSEVIC, berust zijn macht op de steun van de politie, de civiele en de militaire geheime diensten en de bureaucratie. Hij oefent ook grote invloed uit op de bevolking door zijn vrijwel volledige greep op de Servische radio en televisie. De pers is door bureaucratische maatregelen bijna geheel regeringsgezind is geworden.

De Servische oppositiepartijen spelen nauwelijks een rol in de Servische politiek. Zij zijn te verdeeld en hebben nauwelijks wortels bij het volk. De meeste aanhangers wonen in de steden. Stemmen tegen de oorlog in Bosnië blijven vrij discreet in Servië.

De politieke stabiliteit van Servië wordt bedreigd door paramilitaire leiders en oorlogsprofiteurs die de politiek infiltreren. Zij worden in de gelegenheid gesteld hun eigen versie van de handhaving van orde en gezag toe te passen. De snelle opkomst van de misdaad die hiermee gepaard gaat geeft de bevolking van Belgrado het gevoel dat de onveiligheid nog nooit zo groot is geweest.

persoon

Vlucht voorwaarts

Als initiatiefnemers van de huidige oorlog in het voormalige Joegoslavië zijn de Servische president, de politici en de militairen de gevangenen van de krachten die zij opgeroepen hebben. Er is voor hen geen weg terug, mede door het onderzoek van de Verenigde Naties naar begane wreedheden en gewelddaden en door de eventuele oprichting van een tribunaal voor oorlogsmisdaden. Gezien de positie waarin zij zich bevinden, is het denkbaar dat de Servische politieke en militaire leiders

een persoon als Saddam Hussein beschouwen als een voorbeeld van standvastigheid dat navolging verdient.

Embargo

Door grootscheepse ontduiking is het embargo van de Verenigde Naties tegen Servië en Montenegro niet effectief. De sancties werken eigenlijk in het voordeel van Slobodan MILOSEVIC en andere nationalistische manipulatoren. Die kunnen makkelijker staande houden dat er weer een samenzwering gesmeed wordt tegen Servië. Het gevolg is dat de Serviërs verenigd achter hun leider staan. Grootste slachtoffer van de boycotmaatregelen is de republiek Maceonië, waar het economische leven bijna tot stilstand gekomen is. Als pas-erkende staat, hoopt het nu in aanmerking te komen voor financiële en economische hulp van internationale organisaties.

Etnische zuiveringen

De Serviërs in Kroatië en in Bosnië streven ernaar de nationale grenzen samen te laten vallen met de etnische grenzen. Het vraagstuk van de minderheden binnen de nieuwe grenzen wordt opgelost door middel van de gewelddadige, systematische en massale verdrijving van de niet-etnische Serviërs. Hierdoor wordt de samenstelling van de plaatselijke bevolkingsgroepen voorgoed gewijzigd ten gunste van de Serviërs.

Berichten over begane wreedheden zijn voor de Verenigde Naties en andere humanitaire organisaties aanleiding geweest een onderzoek in te stellen naar oorlogsmisdaden, schendingen van de Rechten van de Mens en volkerenmoord in de door oorlog getroffen gebieden. Hoewel alle partijen in het conflict in het voormalige Joegoslavië zich aan barbaarse praktijken bezondigen, is gebleken dat met name de Serviërs zich systematisch en op grote schaal schuldig maken aan misdaden. In een resolutie van de mensenrechtencommissie van de Verenigde Naties worden de Bosnische Serviërs veroordeeld wegens hun politiek van etnische zuivering en andere zware schendingen van de mensenrechten. De hoofdverantwoordelijkheid werd bij de politieke leiding in Belgrado gelegd en bij het Joegoslavische leger. is door de VN gevraagd bewijzen aan te dragen voor oorlogsmisdaden tegen de mensheid in ex-Joegoslavië.

Bosnië & Hercegovina

De Bosnische Kroaten en Moslims zijn noodgedwongen bondgenoten in hun strijd tegen de Servische territoriale aanspraken. Het ziet er echter naar uit dat hun bondgenootschap geen lang leven beschoren is. Net als Servië, dat een etnisch zuiver Groot-Servië nastreeft, is ook Kroatië van plan een etnisch zuiver Groot-Kroatië tot stand brengen ten koste van de Bosnische Moslims. Berichten over de steeds weer oploeiende strijd

tussen de Bosnische Kroaten - die al een eigen staat uitgeroepen hebben dat beschikt over een eigen leger (de HVO) - en Moslims wijzen op een etno-religieus conflict dat pas echt tot uitbarsting zal komen als de Kroaten hun aansluiting bij Kroatië openlijk ten uitvoer willen brengen. Voorlopig is het nog niet zo ver. Het vredesplan VANCE-OWEN is wel de aanleiding geweest voor de steeds weer oplaaiende strijd tussen de bondgenoten. Het HVO stelt dat alle moslim-troepen zich onder Kroatisch bevel moeten stellen in de aan de Kroaten toegewezen gebieden. Dat werd geweigerd, onder andere in Mostar, de hoofdstad van de van de staatskundige eenheid van de Bosnische Kroaten. In die stad maken de moslim-soldaten de dienst uit. De Kroatische HVO heeft zich genesteld in de omringde heuvels en controleert alle toegangswegen. Mostar dreigt een Sarajevo in het klein te worden.

Na de omvangrijke Servische gebiedsuitbreiding en na de hernieuwde gevechten tussen Moslims en Kroaten met de daarbij horende etnische zuiveringen, verwoesting van dorpen en steden en mishandeling van ongewapende burgers, verdwijnt het ideeaal van een multi-etnische eenheidsstaat Bosnië & Hercegovina steeds meer achter de horizon.

De Kroatische president TUDJMAN is waarschijnlijk al tot die overtuiging gekomen. In Dubrovnik zei hij onlangs dat het beter zou zijn als Bosnië & Hercegovina in een confederatie veranderd wordt.

De eventuele verdrijving van de moslims uit het Kroatische deel van Bosnië & Hercegovina, gevoegd bij de etnisch gezuiverde gebieden in het Servische deel van Bosnië & Hercegovina, impliceert dat het grootste deel van het grondgebied van deze internationaal erkende staat verdeeld wordt tussen Serviërs en Kroaten volgens etnisch-religieuze criteria. Bosnische Moslims zullen slechts woongebieden van beperkte omvang overhouden.

Kroatië

De algemene situatie in Kroatië is verre van rooskleurig. De alleenregerende partij van president TUDJMAN, de HDZ, heeft de macht vast in handen en gedraagt zich als een staatspartij die zowel de politiek als het zakenleven controleert. Democratie is ver te zoeken, president TUDJMAN gedraagt zich autoritair en arrogant. Eind april veroorzaakte hij een rel met zijn aanwezigheid bij de opening van het National Holocaust Museum in Washington. TUDJMAN schreef namelijk in 1988 een antisemitisch geschrift waarin hij, onder meer, het aantal slachtoffers van de Holocaust in twijfel trok. De regering van de impopulaire premier SARINIC is onlangs afgetreden na een schandaal waarbij verschillende ministers betrokken waren. Oud-premier SARINIC is daarop tot hoofd van de Nationale Veiligheidsdienst benoemd.

SECRET

Na bijna twee jaar onafhankelijkheid bevindt Kroatië zich in een diepe sociale en economische crisis. Van de voorgenomen invoering van een markteconomie is maar weinig van terechtgekomen.

Slovenië

Slovenië bouwt langzaam en vreedzaam aan zijn toekomst, ondanks economische moeilijkheden en enkele grensincidenten met Kroatië. Het land oriënteert zich steeds meer op het Westen.

Macedonië

Het straatarme Macedonië is het eindelijk gelukt begin april van dit jaar gelukt tot de Verenigde Naties toegelaten te worden en aldus de zo fel begeerde staatkundige erkenning te krijgen. Hierdoor komt het land in aanmerking voor economische en financiële hulp van organisatie als het IMF, de Wereldbank of de EBRD en van individuele landen. Politieke, economische, sociale en etnische spanningen bedreigen niet alleen de stabiliteit van het land zelf maar ook die van de hele regio.

GEOSTRATEGISCHE GEVOLGEN

De Servische veroveringsoorlog heeft geostrategische gevolgen voor de hele Balkan. In de loop van het conflict zijn twee aan elkaar tegengestelde kampen ontstaan die weergegeven kunnen worden in de vorm van een kruis. De Noord-Zuid as omvat Servië en Griekenland, maar kan doorgetrokken worden via Roemenië naar Rusland. Het samenbindende element is het orthodoxe geloof, dat in gevaar zou zijn. Servië wordt beschouwd als een dam die ook het Westen beschermt tegen de oprukkende Islam. De Oost-West as omvat, naast christelijke landen als Kroatië, Bulgarije en Macedonië, ook islamitische landen als Albanië en Turkije. Het weerstaan van de Servische agressie vormt het samenbindende element van deze as. Als regionale grootmacht vervult Turkije de rol van voortrekker. Deze as geniet de steun van de islamitische wereld en heeft de sympathie van het Westen.

Op het snijpunt van de twee assen bevindt zich Macedonië, de twistappel tussen Griekenland en Servië enerzijds en Bulgarije, Albanië en Turkije anderzijds. Het bestaande labiele evenwicht in Macedonië kan door etnische conflicten makkelijk verstoord worden, met als gevolg internationalisering van het Joegoslavische conflict.

OORLOGSDREIGING

Het conflict in het voormalige Joegoslavië brengt de stabiliteit van de Balkan in gevaar. Het gebied is, mede door een onverwerkt verleden, een kruitvat vol tegenstellingen. Territoriale aanspraken, religieuze tegenstellingen, linguïstische ruzies en bloedwraak hebben soms een voorgeschiedenis die eeuwenoud kan zijn. De vrees dat door de oorlog in Bosnie-Herzegovina overslaat naar Kosovo, Vojvodina, de Sandzak-regio of Macedonië, is dan ook niet denkbeeldig. Een dergelijke ontwikkeling zou de omringende landen kunnen dwingen zich actief in de strijd te mengen om hun eigen bedreigde minderheden te hulp te schieten. De kans dat een dergelijke ontwikkeling zich voordoet is het grootst in de door Servië geannexeerde provincie Kosovo en in de republiek Macedonië. De etnische tegenstellingen in deze twee regio's zijn al bijzonder groot, met name tussen de daar levende grote Albanese gemeenschappen en de andere bevolkingsgroepen.

Kosovo

Hoewel het de gematigde krachten onder de Albanezen in Kosovo tot nu toe gelukt is een uitbarsting van geweld te voorkomen, wordt de kans dat zij erin slagen de rust nog langer te bewaren steeds kleiner. De harde Servische onderdrukking wordt door de Albanese gemeenschap in Kosovo (die 90 procent van de bevolking uitmaakt) als een bezetting ervaren die ook nog bijzonder discriminerend van karakter is. Dit heeft inmiddels geleid tot een ware uittocht van Albanese families, hetgeen in de praktijk neerkomt op een stille etnische zuivering. Uitspraken van de Servische rechts-extremist over verdrijving van de Albanezen en het feit dat vijf zetels in het Servische parlement behaalde met de leuze "Kosovo is van Servië" versterken de angst voor de toekomst onder de Albanezen. Gevoelens van frustratie en wraak onder de meer radicale Albanezen leiden ertoe dat de roep om Kosovo met de wapens te bevrijden steeds luider weerklinkt.

Bij een Albanese opstand in Kosovo wordt gevreesd voor een ingrijpen van het (slecht uitgeruste) leger van Albanie. Albanie en Servië hebben al twee keer in deze eeuw met elkaar oorlog gevoerd. Die hebben geleid tot territoriale aanpassingen die voor Servië bijzonder gunstig waren.

Macedonië

Kosovo is niet de enige dreigende brandhaard op de Balkan. Macedonië, een land met een waar mozaiek aan minderheden, vormt een staat waar oplopende binnenlandse spanningen van sociale, politieke en etno-religieuze aard tot een conflict kunnen uitgroeien met grensoverschrijdende repercussies. Het land ondervindt bovendien in alle hevigheid de gevolgen van de stormen die de Balkan geselen: de oorlog in Bosnië & Herzegovina, de dreigende burgeroorlog in Kosovo, de Griekse economische boycot, potentiële dreiging van buurstaten als Albanië, Bulgarije en Servië, botsende Westerse belangen en Westerse

aarzeling in te grijpen in de verwickelingen op de Balkan.

De aan de Bulgaren verwante Macedoniërs zijn in de meerderheid in Macedonië. De Albanese vormen de grootste minderheid (officieel 22 procent, onofficieel 33 procent). Er bestaat een groeiende spanning tussen deze Albanese gemeenschap, die naar autonomie streeft binnen een soort Macedonische federatie, en de Macedonische nationalistische extremisten van de VMRO-DPMNE en van de Ilinden-beweging. Die zijn erop uit de rechten van de minderheden af te schaffen.

Macedonië vreest het ingrijpen van buurland Albanië bij een opstand van de Macedonisch-Albanese minderheid. In dat geval is internationalisering van het conflict een feit. Griekenland, Turkije, Bulgarije, Albanië en Servië, met elk eigen minderheden in dat land, zullen elkaar het grondgebied van Macedonië betwisten. Macedonische nationalistische streven naar een Groot-Macedonië, zullen ongetwijfeld in actie komen om hun ideaal te realiseren. Op verzoek van de Macedonische president bevindt zich een preventieve VN-vredesmacht in Macedonië die langs de grenzen met Albanië, Servië en de Servische provincie Kosovo gelegerd is.

Alleen internationale erkenning van de Macedonische grenzen kan de derde Balkanoorlog voorkomen, stelde de multi-ethnische, regering van Macedonië. Die erkenning is op 8 april 1993 een feit geworden het lidmaatschap van de VN. De Macedonische regering overleefde op 13 april jongstleden met gemak een motie van wantrouwen die ingediend was door de ultra-nationalistische partij VMRO. Aanleiding tot de motie was de kwestie van de naam en de vlag van Macedonië. Het conflict met Griekenland over de naam "Macedonië" en de vlag van de republiek, verergeren het nijpende olietekort in Macedonië. De volledige instorting van de Macedonische economie dreigt.

Naarmate de economische misère oploopt, neemt de radicalisering van de achterban van de politieke partijen toe. De spanning tussen de verschillende etnische groepen loopt op en speelt de Macedonische en de Albanese extremisten in de kaart. Als gevolg van de opgelopen spanning vielen op 6 november 1992 de eerste doden. "De grenzen van wat men kan verdragen, zijn bereikt", verklaarde de Macedonische president.

De internationale gemeenschap

Het resultaat van twee jaar internationale bemoeienis met het voormalige Joegoslavië is een patstelling in Kroatië en de ondergang van de moslim-bevolkingsgroep in Bosnie als entiteit. Voor deze Bosniërs is geen toekomst meer in hun eigen regio en ook geen toevluchtsoord. Het is de vraag of de internationale gemeenschap zich nog langer wil en kan neerleggen bij de Servische - en in mindere mate - de Kroatische politiek van voldongen feiten. In weerwil van het feit dat de VN in principe de terreinwinst van de Serviërs niet accepteert en

ondanks de internationale erkenning van de territoriale integriteit van Bosnië & Hercegovina, lijkt in de wereld nog altijd de politieke wil te ontbreken de regering van Bosnië & Hercegovina de door agressie verloren gegane gebieden terug te bezorgen. De islamitische staten vormen de enig uitzondering. Maar deze landen beschikken nauwelijks over mogelijkheden een expeditiemacht naar Bosnië te sturen. Egypte, Iran en Turkije hebben zich bereid verklaard deel te nemen aan een nog op te richten internationale strijdmacht die onder de vlag van de VN in Bosnië zou moeten opereren.

De rol van Turkije

Uit Turkije komen signalen dat het land troepen in gereedheid houdt voor inzet op de Balkan. Turkije beschouwt zich van oudsher als de hoeder en de natuurlijke verdediger van de nu bedreigde moslimgemeenschappen in Servië, Kosovo en elders op het Balkan-schiereiland. In die rol moet Turkije het opnemen tegen de groeiende invloed van Iran en van Saoedie-Arabië in de regio. De hieruit volgende wedloop om macht en invloed leidt vanzelf tot een vergroting van de Turkse hulp aan de Bosnische moslims. Turkse vliegtuigen heeft herhaaldelijk wapens afgeworpen boven gebieden die in handen zijn van de Bosnische moslims. Alleen een succesvolle internationale interventie zal het solistische Turkse optreden kunnen beteugelen.

De rol van Rusland

De Turkse bemoeienis met de Balkan en het militaire pact van vorig jaar november tussen Turkije en Albanië, veroorzaakte bij het Russische leger enige wrevel. De sympathie ligt bij de Serviërs. Maar de politieke top in Moskou steunt het VN-beleid inzake Joegoslavië. In het heersende politieke klimaat kunnen de Serviërs in Bosnië en in Joegoslavië niet op Russische steun rekenen.

De rol van de islamitische wereld

De vrees van het Westen om in Bosnië militair betrokken te raken en het daaruit voortkomende gebrek aan actie heeft in de islamitische wereld geleid tot verontwaardiging en tot een steeds groter wordende solidariteit met de verdrukte en verdreven Moslims van Bosnië. De hoogste religieuze autoriteiten in Saoedie-Arabië kondigden in oktober van dit jaar een edict (fatwa) af waarin zij nadrukkelijk wezen op de religieuze verplichting van alle moslimlanden- en volkeren de bevolking van Bosnië & Hercegovina te steunen met geld, wapens en manschappen. Saoedie-Arabië maakte kort daarop een bedrag van meer dan 100 miljoen dollar aan Bosnië & Hercegovina over. De Organisatie van Islamitische Conferentie (OIC), waarvan alle islamitische landen van de wereld lid van zijn, heeft in resoluties herhaaldelijk op een militair ingrijpen van de VN in Bosnië en op het opheffen van het wapenembargo tegen de

Bosnische Moslims.

Iran is voorstander van het sturen van wapens en vrijwilligers. Uit verschillende bronnen blijkt dat er op individuele basis al enkele honderden strijders uit diverse islamitische landen vechten aan de zijde van de Bosnische moslims. Onder hen bevinden zich "Afghanen", veteranen in de gevechten tegen de Sovjets in Afghanistan, die bekend staan om hun fundamentele geloofsijver.

Vluchtelingen

De aanhoudende strijd in Bosnië & Hercegovina leidt ertoe dat de stroom vluchtelingen uit die regio nog zal aanzwellen. Hierbij moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat de terugkeer van de Bosnische Moslims naar Bosnië voorgoed afgesneden wordt door de eventuele verdeling van hun land tussen Servië en Kroatië. Het verblijf in gastlanden, waaronder Nederland, kan hierdoor een permanent karakter krijgen. Daarnaast vormen de honderdduizenden vluchtelingen binnen het voormalige Joegoslavië een probleem dat de regio niet alleen op kan lossen. Hulp van buitenaf is dringend gewenst om het vraagstuk niet te laten ontaarden in een sociaal en economisch drama van ongekende omvang.

Bijzondere aspecten

Een van de kenmerkende elementen in de oorlog in het voormalige Joegoslavië wordt gevormd door het verschijnsel milities. Deze para-militaire eenheden, bestaande uit vrijwilligers, avonturiers en criminele elementen, opereren veelal zelfstandig. Sommige politiek gemotiveerde groepen vallen op door hun extremisme en hun wreedheid. Andere groepen zijn meer uit op geldelijk gewin door middel van afpersing, zwarte handel en omkoperij. Alle strijdende groeperingen hebben gemeen dat zij wapens nodig hebben. Die worden betrokken van bevriende staten. In de meeste gevallen moeten de strijdgroepen zelf wapens en munitie betrekken via bepaalde kanalen die door deskundigen omschreven worden als "elementen uit de strijdkrachten van de voormalige Sovjet-Unie, de landen van het voormalige Warschaupact, de verschillende milities in Libanon en de Italiaanse mafia".

Geld voor het kopen van wapens wordt door de staten uit het voormalige Joegoslavië en door de para-militaire organisaties bijeengebracht door collectes en door (soms verplichte) contributies onder de verschillende gemeenschappen van Joegoslavische emigranten in de wereld. Een andere veelvoorkomende geldbron is de handel in drugs door Joegoslavische criminelen in West-Europa. Ondanks het wapenembargo van de VN, bereiken nog steeds grote hoeveelheden wapens hun bestemming in het voormalige Joegoslavië via de havens aan de Adriatische kust, de Donau, de lucht en over de weg.

EX-100-AT

AANBEVELINGEN, GEDAAN TIJDENS DE SEPARATISMECONFERENTIE D.D.
21 APRIL 1993

Aanbeveling gescheiden opvang/huisvesting:
een strakkere controle op de vluchtelingenstroom uit het
voormalige Joegoslavië en registratie van vluchtelingen op
etnische afkomst, waardoor gescheiden opvang/huisvesting kan
plaatsvinden, teneinde conflicten te voorkomen.

Aanbeveling gezagsuitoefening:
verschaf maximale helderheid over rechten en plichten van
ontheemden. Laat, zolang zij binnen Azielzoekercentra (AZC),
tijdelijke opvangcentra (TOC) en dergelijke verblijven, geen
twijfel bestaan over de vraag wie daar gezag uitoefent en sta
geen activiteiten toe die erop gericht zijn macht te verwer-
ven.

Aanbeveling samenwerkingsintensivering:
bevorder een intensieve samenwerking tussen justitie, politie
en BVD op het vlak van de preventie en van het strafrechtelijk
onderzoek naar "politieke" criminaliteit en terrorisme.

Aanbeveling toelatingsbeleid:
de Nederlandse overheid moet aansluiting zoeken bij maatregelen
in omringende landen die de toelating van allochtonen
reguleren, hetzij in Europees verband, hetzij bilateraal,
teneinde te voorkomen dat in Nederland een "zinkputeffect"
ontstaat.